

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Dragan Đorđević, Vlado Mareš, Tamara Skrozza, Vida Petrović Škero, Jelena Petković, Nadežda Budimović, Zlatko Čobović, Snežana Andrejević i Bojan Cvejić, na sednici održanoj 26.1.2023. godine, većinom glasova, donosi

ODLUKU

Tekstom “ŠTA ĆE BITI SA LESKOVČANKOM KOJA JE PRIJAVILA LAŽNO SILOVANJE: Haos počela sa slanjem poruka bivšem”, objavljenim 6. januara 2023. godine, portal “Novosti.rs” **nije prekršio Kodeks novinara Srbije.**

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Autonomni ženski centar je u žalbi Savetu za štampu naveo da je u tekstu objavljena informacija da je žena iz Leskovca, koja je nadležnim institucijama prijavila slučaj grupnog silovanja, to uradila iz „osvete bivšem momku“, da je „sklona alkoholu“, a da je muškarac koga je optužila „bio veoma saradljiv i ubedljiv“, što sve saopštava neimenovani izvor. Time su, po njihovom mišljenju, prekršene tačke 2,4 i 5 poglavlja Istinitost izveštavanja, koje se odnose na nerazlikovanje činjenica od pretpostavki i nagađanja, neosnovane optužbe, klevete i glasine, kao i na činjenicu da nije konsultovano više izvora. Nenavođenjem izvora ostavljen je prostor za sumnju u istinitost, što je posedno važno jer je reč o slučaju koji je veoma uznemirio javnost, a o kojem su mediji iznosili razne verzije događaja. U žalbi se ukazuje i na to da je moguće i da su anonimni izvori izmišljeni. Osim toga, po oceni Autonomnog ženskog centra, ovakvo medijsko izveštavanje, koje ulazi u nepotkrepljenje i nepotrebne detalje, bez obzira na saopštenje MUP-a da je reč o lažnoj prijavi, može imati dugoročni uticaj na ovu i druge žene koje su preživele seksualno nasilje, zbog toga što može da dovede do smanjenja empatije javnosti prema žrtvama.

U odgovoru na žalbu, urednica Andrijana Nešić tvrdila je da su „Novosti“ prenele tekst sa portala „Telegraf.rs“ i da su uredno naveli izvor, tako da je netačno da je izvor neimenovan. Istakla je i da novinari imaju pravo i da zaštite svoj izvor. Činjenice u tekstu, navela je između ostalog, potkrepljuje i to da je policija zvanično saopstila da je reč o lažnom silovanju. Određeni mediji su pokrenuli hajku na navodne silovatelje, a žalba Autonomnog ženskog centra je svojevrsna hajka na medije čije izveštavanje nije u skladu sa njihovim uverenjima. AŽC je u ovom slučaju, kako je naglasila, video mogućnost za političko

delovanje i napad na policiju Srbije, jer su zatražili od Zaštitnika građana da preispita rad policije.

Članovi Komisije za žalbe zaključili su da tekstom nije povređena privatnost osobe koja je prijavila silovanje, jer nije saopšten nijedan podatak koji bi upućivao na njen identitet, ili na identitet mladića koje je optužila za silovanje.

Komisija je uzela u obzir i to da je tekst objavljen nakon policijskog saopštenja da je reč o lažnoj prijavi, ali i nakon niza prethodnih dana objavljenih tekstova u kojima su saopštene sasvim suprotne informacije. Ovi tekstovi takođe su se pozivali isključivo na neimenovane izvore i sadržali su brojne detalje navodnog grupnog silovanja.

Sporni tekst treba zato, po mišljenju Komisije, posmatrati kao svojevrsnu reakciju na prve objavljene informacije, odnosno potrebu da se javnosti saopšti da se događaj nije odigrao onako kako je prvobitno saopšteno. Komisija zbot toga veruje da je postojao javni interes da se zna da su neki mladići neosnovano optuženi, ali i da žene nisu u opasnosti od silovatelja, kako je u prvom trenutku izgledalo.

Većina članova Komisija je smatrala da je zbog važnosti i osetljivosti teme, ali i zbog prethodnih, neprofesionalnih i senzacionalističkih objava, teško odlučiti o prekršaju neke konkretne tačke Kodeksa, mada je u tekstu bilo iznošenja nepotrebnih detalja i problematičnih kvalifikacija.

Da li bi ovakvo izveštavanje moglo da utiče na prijavljivanje nekog budućeg silovanja i empatije javnosti prema žrtvama, na šta ukazuje podnosilac žalbe, u domenu je pretpostavki na koje Komisija ne može da odgovori, niti to pitanje ulazi u domen etičkog kodeksa.

Tri člana Komisije smatrala su da je prekršaja Kodeksa ipak bilo i to u delu koji se odnosi na dužnu novinarsku pažnju. Medij je odlučio da iznese nepotrebe detalje, čije saopštavanje nije u javnom interesu, kao i da citira izvore koji tvrde, ne samo da se žena koja je prijavila silovanje "odala akoholu", već recimo i da je „labilna” i da joj je "potrebna pomoć", čime se neimenovani izvor ne koristi za dobijanje informacija, nego za iznošenje mišljenja o nečijem mentalnom stanju, bez ikakve potvrde da je reč o stručnoj osobi.

Odluka da Kodeks nije prekršen doneta je, zato, sa sedam glasova za, tri protiv i jednim uzdržanim, ali su članovi Komisije bili saglasni sa tim da bi mediji morali da razmisle i o tome kakav uticaj na publiku može imati način na koji izveštavaju, s obzirom na posebnu osetljivost ove teme. Saglasni su bili i u oceni da bi o ovom problemu trebalo mnogo više govoriti i u profesionalnim krugovima i u javnosti uopšte, zbog čega je dobro da je AŽC žalbom pokrenuo raspravu.

Komisija preporučuje medijima da budu posebno obazrivi kada pišu o ovakvim slučajevima, budući da je reč o događajima koji veoma uznemiravaju javnost, ali mogu imati i veoma

teške posledice po dalji život ljudi koji su uključeni u te događaje. U ovom slučaju, mediji su požurili da objave i vest o silovanju i vest o tome da je prijava lažna, bez dovoljno pouzdanih informacija i pre nego što su nadležni organi zaključili ceo slučaj.

Takođe, članovi Komisije ukazuju i na to da zabrinjava sve prisutnija tendencija curenja informacija iz nadležnih institucija u vezi sa ovako osetljivim događajima i temama.

Beograd, 26.1.2023.

Predsedavajuća

Tamara Skrozza